

ACADEMIA ROMÂNĂ

Academia Română și sărbătorirea Centenarului Marii Uniri

Discursul acad. Victor Spinei, vicepreședinte al Academiei Române

4 aprilie 2019 | Aula Academiei Române

Febril așteptat, anul merit să sărbătorească un secol de la sfârșitul primei mari conflagrații mondiale și de la încununarea aspirației milenare de reunire în fruntarii comune a tuturor provinciilor românești, s-a consumat în mod discret. Pentru mulți conaționali bilanțul aniversării a fost în parte dezamăgitor, întrucât Centenarul a găsit societatea românească apăsată de cortegiul neîmplinirilor acumulate de-a lungul anilor și dezbinată de opțiuni politice contradictorii, cu o clasă conducătoare și o mass-media adeseori incapabile să se debranzeze de la meschinăria convulsiilor cotidiene și de la tapiseria verbală de conveniență, astfel încât nu au lăsat sentimentul că ar fi conștiente de amplitudinea momentului cardinal săvârșit acum o sută de ani, cu repercusiuni providențiale pentru devenirea noastră istorică, dar și de îndatorirea respectului imprescriptibil către generația care, cu spirit de sacrificiu și devotament, a răspuns în mod exemplar la oportunitățile apărute prin derularea ipostazelor existențiale de pe scena mapamondului. În esență, a fost dezolantă sărbătorirea evenimentelor mari cu numeroși oameni mici.

La fel ca mulți compatrioți, aș fi încercat deplină satisfacție dacă prilejul omagierii Centenarului Marii Uniri ar fi dus la ridicarea pe întinsul țării de monumente și edificii maiestuoase, dacă s-ar fi înființat instituții menite să impulsioneze performanțele culturale și științifice ale neamului ori dacă s-ar fi finalizat construcții de acută necesitate publică, precum s-a petrecut pe alte meridiane în situații similare. Nimic sau aproape nimic din toate acestea! În Capitală singura clădire măreață – aflată în prezent în stare de finisare – rămâne Catedrala Neamului, indubitabil reper arhitectural major, proiect cu destinație drenată spre asigurarea rosturilor confesionale curente. Oricum însă, când fructificarea impozantei construcții de cult se suprapune fie măcar și parțial cu momentul aniversării Centenarului faptul nu este câtuși de puțin o realitate incontestabilă, ci dimpotrivă.

Disponibilitățile resurselor financiare precare au împiedicat Academia Română să se implice direct în demersurile legate de edificarea de monumente și ctitorirea de muzee și instituții, dar cu toate acestea s-au patronat proiecte destinate realizării unor ansambluri sculpturale, prin cooperarea cu artiști plastici de ținută. Între acestea se detașează cel oferit de unul dintre descendenții renumiților sculptori din familia Adoc, care a fost prelucrat și oferit spre materializare primăriei Capitalei și unor primării municipale din țară. Totodată, s-a încercat stimularea inițiativelor menite să conducă la crearea unor imagini sculpturale dedicate împăratului Napoleon III, generalului Henri Mathias Berthelot și geografului Emmanuel de Martonne. Din păcate, majoritatea acestor proiecte au șanse reduse de a fi concretizate cu celeritate.

În schimb, pentru sărbătorirea Centenarului Marii Uniri, Academia Română și-a

ACADEMIA ROMÂNĂ

focalizat energiile și competențele spre sectoare aflate în congruență deplină cu domeniile sale tradiționale de activitate din sfera culturală și științifică. În acest sens, membrii înaltului for de cercetare și consacrare științifică împreună cu cercetătorii din rețeaua academică și-au centrat atenția către elaborarea lucrărilor savante sau de popularizare și organizarea manifestărilor consacrate evocării momentelor semnificative din derularea Primului Război Mondial și a acțiunilor ce au condus la coagularea unității politice a românilor, concomitent cu participarea la emisiuni radiofonice și televizate, la care s-a implicat un număr mare de academicieni și cercetători.

Pe plan editorial conducerea Academiei Române și-a propus să-și asume coordonarea prioritară a colecțiilor „Civilizația românească”, „Centenarium” și „Basarabica”, bazându-se pe conlucrarea tuturor secțiilor de specialitate ale instituției.

După aproape trei ani de la lansarea ideii realizării unei ample colecții destinate să reflecte concludiv contribuțiile românești la principalele ramuri ale culturii și științei naționale, intitulată „Civilizația românească”, ne aflăm în fericita ipostază de a înregistra un prim bilanț secvențial al persuasivului travaliu depus de reprezentanți de seamă ai instituției noastre și de colaboratorii Domniilor lor: în ultimele două luni ale anului de grație 2018 au fost editate 21 de volume din colecție, la care s-au adăugat alte două volume de suplimente, toate stocând experiență, erudiție, har și competență:

1. LINGVISTICA ROMÂNEASCĂ

coordonatori: Marius Sala, Nicolae Saramandu

2. ISTORIA CHIMIEI ROMÂNEȘTI

coordonator: Petre T. Frangopol

3. ȘTIINȚA DREPTULUI ȘI CULTURA JURIDICĂ ÎN ROMÂNIA

Mircea Duțu

4. ISTORIA SOCIALĂ A ROMÂNIEI

Cătălin Zamfir

5. ISTORIA GEOȘTIINȚELOR ÎN ROMÂNIA. ȘTIINȚELE GEOLOGICE

coordonatori: Dan Rădulescu, Nicolae Panin, Nicolae Anastasiu, Titus Brustur

6. ISTORIA GEOȘTIINȚELOR ÎN ROMÂNIA. ȘTIINȚELE GEOFIZICE

coordonatori: Crișan Demetrescu, Alina Marin

7. ISTORIA GEOȘTIINȚELOR ÎN ROMÂNIA. ȘTIINȚELE GEOGRAFICE

coordonatori: Dan Bălțeanu, Sorin Geacu, Monica Dumitrașcu

8. ETNOLOGIE ROMÂNEASCĂ. TRADIȚIE, CULTURĂ, CIVILIZAȚIE

coordonatori: Sabina Ispas, Nicoleta Coatu

9. DEMOGRAFIA ROMÂNIEI

coordonator: Vasile Ghețău

10. ECONOMIA ROMÂNIEI DUPĂ MAREA UNIRE, I, MACROECONOMIA

coordonatori: Aurel Iancu, Nicolae Păun

11. PAGINI DIN ISTORIA MATEMATICII ROMÂNEȘTI

coordonatori: Viorel Barbu, Gabriela Marinoschi, Ioan Tomescu

ACADEMIA ROMÂNĂ

12. ȘTIINȚA ȘI TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI ÎN ROMÂNIA

coordonator : Florin Gheorghe Filip

13. PAGINI DIN ISTORIA MUZICII ROMÂNEȘTI, I, CRISTALIZĂRI

Octavian Lazăr Cosma

14. PAGINI DIN ISTORIA MUZICII ROMÂNEȘTI, II, AFIRMĂRI

Octavian Lazăr Cosma

15. ISTORIA FILOSOFIEI ROMÂNEȘTI

coordonatori: Alexandru Surdu, Dragoș Popescu, Ștefan-Dominic Georgescu

16. ECONOMIA ROMÂNIEI DUPĂ MAREA UNIRE, II, ECONOMIA SECTORIALĂ

coordonatori: Aurel Iancu (coordonator principal), George Georgescu

Victor Axenciuc, Florin-Marius Pavelescu, Constantin Ciutacu

17. POLITICA EXTERNĂ ȘI DIPLOMAȚIA ROMÂNIEI PE PARCURSUL UNUI SECOL DE LA ÎNFĂPTUIREA ROMÂNIEI MARI, I

coordonator Ion M. Anghel

18. POLITICA EXTERNĂ ȘI DIPLOMAȚIA ROMÂNIEI PE PARCURSUL UNUI SECOL DE LA ÎNFĂPTUIREA ROMÂNIEI MARI, II

coordonator Ion M. Anghel

19. ISTORIA ROMÂNILOR, I

coordonator Dan Berindei în colaborare cu Dorina Rusu

20. ISTORIA ROMÂNILOR, II

coordonator Dan Berindei în colaborare cu Dorina Rusu

21. ISTORIA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Mircea Păcurariu

Supliment 1. ȘCOALA ROMÂNEASCĂ DE MICRO- ȘI NANO ELECTRONICĂ

coordonator Dan Dascălu

Supplement 1. (la *Romanian Civilization*) ONE HUNDRED ROMANIAN AUTHORS IN THEORETICAL COMPUTER SCIENCE

coordinators: Svetlana Cojocaru, Gheorghe Păun, Dragoș Vaida

Din aceste tomuri, 20 au fost pregătite în cadrul Editurii Academiei Române, iar trei la Editura Univers Enciclopedic Gold. Alte două volume din colecție, coordonate de academicienii Răzvan Theodorescu și Marius Porunb – cu 40 de colaboratori din șapte centre universitare din țară, însumând peste 2000 de pagini, cu un format aparte și o ilustrație specială –, au fost încredințate spre tipărire Editurii Mega din Cluj-Napoca și se găsesc într-o fază finală de editare. Potrivit opiniei mai multor colegi, această colecție, la care estimăm că vor colabora până la finalizarea ei aproximativ 40 de membri ai Academiei, reprezintă una dintre realizările emblematiche ale instituției noastre de la înființarea sa în urmă cu peste 150 de ani și până astăzi. Găsim cu totul meritoriu faptul că mulți coordonatori și autori ai sintezelor inserate în colecția „Civilizația românească”, cu toate că au atins pragul senectuții și se aflau angrenați și în alte proiecte științifice, au

ACADEMIA ROMÂNĂ

conștientizat relevanța colecției, angajându-se cu energie și fervoare insolită la punerea sa în operă. Academia Română dovedește prin aceasta că, în pofida vârstei pe alocuri avansată a membrilor săi, își păstrează vitalitatea spirituală și disponibilitatea creativității intelectuale la un nivel înalt. Fără îndoială că ilustrul gânditor al antichității Seneca avea dreptate când postula că „efortul dă puteri sufletelor alese”.

Volumele nu sunt destinate numai cuantificării împlinirilor trecute și omagierii corifeilor științei și culturii naționale, ci se doresc un îndrumător pentru viitor, astfel ca realizările marcante să fie reiterate și modelate după standardele internaționale elevate, spre a multiplica și fertiliza zestrea cunoașterii umane.

În cadrul colecției „Centenarium” au fost incluse cărți de autor și culegeri de studii, a căror tematică este dezvăluită în însuși titlul seriei, din care au apărut în 2018 nouă volume, reliefând varietate în privința sumarului, dar și diversitate valorică. Două dintre acestea reprezintă reeditări după lucrări de referință, elaborate în anii trecuți de regretatul mitropolit Antonie Plămădeală și de istoricul și diplomatul Dumitru Preda, aceasta din urmă la inițiativa și susținerea acad. Victor Voicu.

În sfârșit, în 2018 s-a continuat tipărirea colecției „Basarabica”, destinată valorificării potențialului intelectual al savanților din Basarabia și Republica Moldova, vizându-se stimularea cercetărilor asupra unor aspecte semnificative din parcursul istoric mai vechi sau mai nou al spațiului românesc de la est de Prut și, pe de altă parte, mediatizarea contribuțiilor lor cărturărești în mediile culturale din România, în condițiile precarității endemice cu care circulă literatura de specialitate. Avem din acest punct de vedere exemplul luminos ilustrat de cartea religioasă tipărită spre amurgul evului mediu și în zorii epocii moderne în diverse centre disipate în interiorul sau exteriorul arcului carpatic, căreia i s-a asigurat o distribuire judicioasă la nivelul întregului areal carpato-dunărean, ceea ce a avut o influență majoră în tonificarea ideii identității naționale a românilor. Inițiată în 2016 împreună cu prof. Ionel Cândea, membru corespondent al Academiei Române și director al Muzeului Brăilei „Carol I”, „Basarabica”, a beneficiat de șase volume editate în primii doi ani de la instituire, pentru ca în 2018 să mai apară încă patru tomuri, precum și un supliment al acestora, intitulat „Documenta Basarabiae”. Indiferent ce va rezerva roata destinului colectivităților românofone din spațiul pruto-nistriean și în pofida decepțiilor încercate în raport cu turnura evenimentelor contorsionate succedate în ținuturile lor urgisite de istorie, este datoria noastră legitimă de a le înțelege și de a le sta alături în ceasurile tensionate pe care le travesază, în spiritul tradițiilor cultivate de Academia Română încă de la fondarea sa.

Spre a concluziona într-un palier contabilicesc, în cadrul celor trei colecții menționate, într-un singur an – 2018 – Academia Română a dedicat sărbătoririi Centenarului un total de 37 de volume: un pios obol închinat strămoșilor întregitori de țară.

Costurile de tipărire ale colecțiilor „Civilizația românească” și „Centenarium” au fost asumate în totalitate de Ministerul Culturii și Identității Naționale, în baza parteneriatului încheiat cu Academia Română la 9 martie 2018. Pentru „Civilizația

ACADEMIA ROMÂNĂ

românească” au fost alocați 269608,49 lei, iar pentru „Centenarium” 20863,50 lei, deci un total de 290471,99 lei. Întrucât generoasele resurse financiare disponibilizate de Ministerul Culturii și Identității Naționale ne-au parvenit de-abia în toamna anului trecut, nu s-au putut concretiza toate proiectele editoriale programate, astfel că au rămas necheltuite sume importante, care au trebuit returnate bugetului de stat. Pentru finanțarea a încă cel puțin zece volume din colecția *Civilizația românească* în limba română – aferente istoriei agriculturii, biologiei, cultelor religioase, etnografiei, fizicii, istoriografiei, învățământului, literaturii, numismaticii, sistemului bancar, teatrului și cinematografului, tehnicii etc. – și a se asigura traducerea a circa 30 de volume din transpunerea lor în limba engleză (*Romanian Civilization*) (în cooperare cu Institutul Cultural Român), dar și a altor publicații inițiate de Academia Română, instituția noastră reclamă și în viitor mijloace pecuniare consistente, pe care nu le poate asigura decât parțial din resurse proprii. În scopul dobândirii lor, secretarul general al Academiei Ioan Dumitrache a întreprins diligențe concrete pe lângă titularul Ministerului Culturii și Identității Naționale. Legat de aceste demersuri, ne raliem aforismului lui Winston Churchill, care spunea că e mai bine să ai un plan ambițios și riscant decât nici unul.

Pentru finanțarea a încă opt volume, între care și cele din colecțiile „Basarabica” și „Documenta Basarabiae”, tipărite la Editura Istros de la Brăila, parteneriatul convenit în prima parte a anului trecut cu Primăria Municipiului Iași s-a dovedit salutar, grație comprehensibilității primarului Mihai Chirica și al consilierului său pentru programul Centenar, profesorul Daniel Șandru, dispuși să ne susțină în ceea ce întreprindem și în anul în curs.

Pentru finalizarea în bune condiții a proiectelor noastre editoriale am beneficiat de sprijinul președintelui Academiei, Ioan-Aurel Pop, al celorlalți membri ai Biroului Prezidiului, al titularului Ministerului Culturii și Identității Naționale George Ivașcu, al directorului general al Editurii Academiei Dumitru-Radu Popescu, al directorului respectivei instituții Mihai Popa, al redactorului Marcel Popa de la Editura Univers Enciclopedic Gold, al profesorului Ionel Căndea, membru corespondent al Academiei Române, al Doamnei doctor Dorina Rusu, membru corespondent al Academiei Române, al doctorului Cosmin Popa din cadrul Departamentului Centenar al Academiei, al Doamnei Adina Bianca Bălan, șefă de cabinet, tuturor exprimându-le sincere mulțumiri.

Din păcate, pe parcursul travaliului materializării programului editorial al Academiei Române au intervenit anumite disfuncționalități din cauza lipsei de cooperare și a inerției proprii Direcției economice și mai cu seamă a Serviciului de contabilitate al Editurii Academiei, prin ale cărui tergiversări iresponsabile a fost eludată remiterea drepturilor de autor pentru colaboratorii colecției „Civilizația românească”, ce s-ar fi ridicat în jurul sumei de 27000 lei, convenită cu Ministerul Culturii și Identității Naționale în vederea recuperării cheltuielilor deloc neglijabile făcute pentru deplasări, dactilografii, ilustrații, indice etc. Ținem să-i înștiințăm pe autori, cu scuzele de rigoare, că neachitarea sumelor promise, pe deplin meritate, nu a ținut de responsabilitățile conducerii Academiei, inconvenientul amintindu-ne de butada

ACADEMIA ROMÂNĂ

sarcastică potrivit căreia uneori cele mai apăsătoare supărări nu ne copleșesc din afară, ci chiar din interior.

Suntem pregnant preocupați de difuzarea riguroasă a amplei producții tipografice elaborate de Academie la nivelul întregii țări, în Republica Moldova și în străinătate, până în prezent reușind să expediem seturi complete de volume în București și în șapte județe, la biblioteci universitare, muzeale și județene, precum și la Chișinău, cu sprijinul Ambasadei Republicii Moldova. Chiar dacă riscăm să intrăm în incidența proverbului arab, care pretinde că cine nu se mulțumește cu puțin, nu are viață liniștită, nu ne vom abjura vechiul angajament. În acest sens, ne lăsăm conduși de preceptul potrivit căruia operele nedifuzate corespunzător sunt condamnate la înnămolire în anticamera uitării.

Precum s-a mediatizat în mod corespunzător, în anul aniversării a o sută de ani de la Marea Unire a continuat într-o dinamică alertă lansarea unor noi volume din utila și prestigioasa colecție „Opere fundamentale”, coordonată de acad. Eugen Simion, unele din lucrările reeditate aparținând cărturarilor implicați activ în evenimentele incandescente soldate cu Unirea Principatelor.

Un alt resort principal al activităților Academiei dedicate sărbătoririi Centenarului Marii Uniri a fost orientat în direcția organizării unor manifestări de anvergură națională și internațională, având impact marcant în mass-media. Fără să ne arogăm pretenția de a oferi o enumerare completă și strict obiectivă, ne vom permite evocarea selectivă a florilegiului de manifestări asupra cărora deținem informații mai detaliate. În rândul acestora s-ar număra cronologic: Sesiunea de comunicări „Unirea Principatelor Române, temelie a Marii Uniri de la 1918”, găzduită de Patriarhia Ortodoxă Română la 24 ianuarie, la care au prezentat alocuțiuni președintele Academiei Cristian Hera, Preafericitul Părinte patriarh Daniel și președintele României Klaus Werner Iohannis, succedate de comunicări susținute de cinci membri ai Academiei; Simpozionul internațional dedicat Centenarului, organizat pe 9-10 martie la Rumänisches Institut de la Freiburg im Breisgau de directorul așezământului, dr. Mihai Neagu, cu participarea a doi membri ai Academiei Române și a unor specialiști din Freiburg im Breisgau, Chișinău și Paris; Sesiunea științifică „Centenarul Unirii Basarabiei cu România” din 27 martie de la Chișinău, patronată de Academia de Științe a Moldovei, Academia Română, Ambasada României în Republica Moldova și Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu” din Chișinău, cu participarea – gest simbolic – a 30 de membri ai Academiei Române, în frunte cu președintele ei, Cristian Hera, cea mai numeroasă delegație academică românească aliniată vreodată la o manifestare științifică în afara granițelor țării; Aceasta a fost continuată la Filiala din Iași a Academiei, având tema „27 martie 1918: începutul întregirii României”, pregătită de președintele interimar al Filialei, prof. Mihail Voicu, membru corespondent al Academiei Române, cu o largă reprezentare a corpului academic din România și Republica Moldova; Sesiunea festivă din Aula Academiei Române de la 4 aprilie, cu comunicări ale academicienilor Cristian Hera, Dan Berindei și Eugen Simion; Congresul Național al istoricilor din România organizat la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași între 29 august și 1 septembrie, cu participarea a circa

ACADEMIA ROMÂNĂ

400 de cercetători și cadre didactice din România, Republica Moldova și Franța și a mai multor membri ai Academiei, inclusiv a președintelui ei, acad. Ioan-Aurel Pop; Conferința internațională „România și evenimentele istorice din perioada 1914-1920 și desăvârșirea Marii Uniri și întregirea României”, gestionată de acad. Victor Voicu la Ateneul Român pe 18 septembrie, la care au conferențiat acad. Ioan-Aurel Pop și prestigioși istorici din Austria, Franța, Germania, Italia, Statele Unite ale Americii, textele lecturate fiind reunite operativ într-un volum coordonat de vicepreședintele Academiei Victor Voicu; Sesiunea solemnă „100 de ani de la Unirea Bucovinei cu România”, pregătită la 16 noiembrie la Muzeul Bucovinei din Suceava de Consiliul Județean Suceava, în parteneriat cu Academia Română, cu participarea președintelui, a trei dintre vicepreședinți și a altor membri ai Academiei Române, alături de numeroși intelectuali bucovineni și basarabeni.

În decursul anului 2018 s-a derulat în continuare ciclul de zece conferințe început în anul anterior, asumat de dr. Mădălina Diaconu, profesor asociat la Universitatea din Viena, cu tematica „Ideengeschichte Rumäniens. Hauptakteure, Denkschulen, Wirkungen” (Istoria ideilor în România. Actorii principali, școlile de gândire, rezultate) la Institut für Österreichkunde din capitala Austriei, finanțat de Fundația Menechem H. Elias, afiliată Academiei Române. Nu este deloc lipsit de interes faptul că Fundația Elias, coordonată de acad. Aurel Iancu și regretatul prof. Vasile Stănescu, membru de onoare al Academiei, a finanțat în 2018 stagii de documentare la Viena ale tinerilor cercetători din România și, pentru prima dată, din Republica Moldova, stagii fructificate prin depistarea de fonduri documentare inedite privind Primul Război Mondial, Marea Unire și istoria Bucovinei în bogatele arhive centrale austriece.

Membrii Prezidiului Academiei și alți academicieni au susținut, totodată, numeroase conferințe și au participat la emisiuni radiofonice și televizate în care au fost evocate evenimentele ce au condus la realizarea Marii Uniri. Impresionant de laborios și eficient s-a manifestat în acest sens președintele Academiei Ioan-Aurel Pop, care într-un singur an a conferențiat în engleză, italiană, franceză și română – abordând teme diferite – în 13 lăcașuri din zece prestigioase centre dispate de-a lungul a două continente: Milano, Oslo, Stockholm, Torino, Washington, Pasadena, Sacramento, Londra, Vatican, Bruxelles, dar și la Chișinău și în mai multe orașe din țară, performanță greu, dacă nu imposibil, de egalat. Membrii Biroului Prezidiului acad. Bogdan Simionescu și Victor Voicu au susținut, de asemenea, prelegeri legate de jubileul Centenarului, iar acad. Răzvan Theodorescu a fost frecvent prezent la vernisarea unor expoziții de artă și la lansarea câtorva valoroase lucrări dedicate Primului Război Mondial și Marii Uniri în mai multe orașe din țară. Totodată, membrii Academiei au colaborat în mod consecvent la periodicele de elevată ținută intelectuală „Academica”, „Contemporanul” și „Curtea de la Argeș”, patronate de academicienii Răzvan Theodorescu, Nicolae Breban și, respectiv, Gheorghe Păun, ale căror pagini au fost deschise permanent problemelor aferente celebrării Centenarului. Evocând aceste activități eterogene, mă asociez verdictului lui Nicolae Iorga, care declara : „Când lauzi nu dai nimic: recunoști”.

ACADEMIA ROMÂNĂ

Aportul foarte consistent al școlilor românești de cercetare din străinătate la formarea specialiștilor în sfera disciplinelor umanistice și la difuzarea competențelor culturale dincolo de hotare în deceniile interbelice și, într-o anumită măsură, și în perioada postdecembristă, ne întărește convingerea că extinderea rețelei institutelor de acest profil ar fi extrem de benefică pentru formarea și modelarea elitelor, atât de necesare progresului culturii naționale, într-o epocă de erodare a valorilor consacrate și de expansiune implacabilă a globalizării, în care civilizațiile insuficient de mature și coagulate sunt în pericol de a fi omogenizate, absorbite sau depotențate de filonul spiritual tradițional. Fără o robustă elită intelectuală intersecționarea românilor cu civilizația de vârf a omenirii reprezintă o himeră și ne rezervă doar postura de receptor, nu și cea de emițător cultural.

Din păcate, până în prezent tentativele conducerii Academiei Române de a susceptibiliza înaltele foruri guvernamentale în spiritul comandamentelor expuse nu au avut ecoul scontat, astfel că se impune reluarea demersurilor cu perseverență și determinare sporite pentru o cauză care în alte arealuri continentale a găsit deplină înțelegere și susținere. Oricum, nu se cuvine, nu avem voie să dezarmăm. Precum cugeta filosoful stoic Seneca, la al cărui tezaur de gândire am mai apelat în alocuțiunea noastră, „oamenii pornesc pe mare chiar și după câte un naufragiu”.

Dat fiind că sărbătorirea Centenarului se va extinde până în anul 2020, când se va împlini un secol de la recunoașterea internațională a Marii Uniri, în mod firesc programul aniversării acestui moment crucial al istoriei românității va trebui să fie continuat și îmbogățit în mod coerent de Academia Română la înalte cote de exigențe și în 2019-2020.